

aby se operační manévrovací skupina už při zasazení nebo krátce po něm zavázala do vleklých bojů s druhými sledy a zálohami nepřítele, čímž by prakticky nebyla schopna splnit úkoly, které jsou pro ni typické. To vyžaduje, aby při přípravě útočné operace činnost této skupiny byla plánována v několika variantách jak z hlediska prostoru (směru), tak i hloubky a doby zasazení. Vlastní zasazení do sražení je nutné uskutečňovat zásadně do mezer v sestavě nepřítele a po všech stránkách je organizačně zabezpečit a zajistit silami a prostředky velitele příslušného svazu s využitím vojsk prvního sledu. Tím dosáhnout toho, aby operační manévrovací skupina překračovala čáru zasazení v plném bojovém složení a se zvýšenými zásobami hlavních druhů materiálu, především munice a pohonných hmot.

V článku jsem uvedl jen některé, dílčí závěry a poznatky z činnosti velitelů a štábů operačního stupně. Mnoho zkušeností přineslo cvičení Štít—84 i v řešení dalších otázek operačního umění, velení vojskům, v plánování a organizaci použití druhů vojsk a všestranného zabezpečení operace. Cvičení významně přispělo k prohloubení znalostí a návyků zúčastněných velitelů a štábů a tím k zvýšení celkové připravenosti orgánů velení a vojsk Spojených ozbrojených sil k plnění úkolů při obraně socialismu a míru.

Plukovník Ing. Karel K u b a

TAKTIKA

Význam cvičení Štít—84 byl znásoben skutečností, že bojová činnost zde byla poprvé vedena v duchu zásad a norem nedávno vydaného Bojového řádu pozemního vojska ČSLA.

Z tohoto pohledu zevšeobecním některé zkušenosti a poznatky, což považuji za potřebné právě v období, kdy Bojový řád pozemního vojska ČSLA uvádíme do praxe.

V oblasti **velení** byly v práci velitelů a štábů při organizování boje uplatňovány, v závislosti na konkrétní situaci, charakteru úkolu a časových možnostech dvě metody — metoda **souběžné** a **postupné** organizace boje. V průběhu cvičení převažovala metoda souběžné organizace boje, která je základní, šetří čas a zejména vytváří dobré podmínky pro přípravu boje podřízených tím, že se na nižších stupních velení zahájuje ihned po přijetí zámyslu nadřízeným velitelem a je uskutečňována souběžně na základě vydaných předběžných bojových nařízení.

Cvičící velitelé i štáby prokázali odpovídající znalosti, připravenost a sladěnost při organizování boje i při praktickém uplatňování metody souběžného plánování na několika stupních velení.

Při cvičení se potvrdil vzrůstající význam **součinnosti** a její vliv na výsledek boje. K jejímu zajištění je nutné dodržovat zejména tyto zásady:

- hlavní otázky součinnosti určovat v rozhodnutí velitele a vydávat je podřízeným při stanovení úkolů,
- součinnost organizovat především v terénu, a to na viditelnou vzdálenost; na plastickém stole nebo na mapě do celé hloubky bojového úkolu,
- součinnost uskutečňovat nepřetržitě v celém průběhu boje a při narušení ji ihned obnovovat,
- v boji součinnost upřesňovat podle vývoje situace a při náhlých změnách ji organizovat nově.

Její obsahové cíle, na které musíme v přípravě velitelů zaměřit pozornost, jsou v Bojovém řadě pozemního vojska ČSLA obsaženy v povinnostech velitelů a zahrnují:

- sladění úsilí vojsk ve prospěch těch útvarů a jednotek, které plní úkol na směru hlavního úderu (soustředění hlavního úsilí),
- dosažení toho, aby všichni velitelé jednotně pochopili cíl boje, bojový úkol a způsob jeho splnění,
- určení a sladění variant činnosti útvarů a jednotek podle charakteru možného vývoje situace,
- určení varovných signálů, signálů k velení vojskům a součinnosti.

Průběh cvičení potvrdil stoupající náročnost na připravenost velitelů, na jejich schopnost plnit obsahové cíle součinnosti. Při soustavném nedostatku času bude převládat uplatňování **metody pokynů velitele nad metodou odpovědí podřízených na jeho dotazy**.

Dokazuje to např. situace v období vedení obranného boje, kdy byl zvolen manévr odchodu s cílem vyvedení vlastních vojsk zpod úderů nepřítele, získání času k zaujetí výhodné čáry a vytvoření podmínek k zahájení protiúderu. V tomto případě je nutné cílevědomě a důsledně sladit činnost motostřeleckých a tankových jednotek s efektivním využitím úderů letectva, paleb dělostřelectva a manévru zátarasy. Problémy mohou vzniknout především při sladování podpory boje podle vývoje konkrétní situace na bojišti oproti předem stanovenému plánu.

Jako příklad uvedu složitou situaci, kdy část jednotek cvičícího svazku zaujala výhodnou obrannou čáru s úkolem bezpodmínečně ji udržet k zabezpečení protiúderu. Další jednotky uskutečňovaly odchod s postupným obsazováním a bráněním jednotlivých čar. V hloubce za touto čarou byly soustřeďovány svazky a útvary k protiúderu. Ve prospěch pozemních jednotek působilo letectvo, bojové vrtulníky, dělostřelectvo, vojska prováděla minování s využitím vrtulníků a zasahovaly další prostředky.

Taková situace vyžaduje centralizované velení pokud možno z nejvyššího stupně (svaz, svazek) k tomu, aby právě součinnostní otázky mohly být řešeny přímo v průběhu boje, podle jeho konkrétního vývoje na bojišti, dosahovaných výsledků, uskupení nepřítele a s nejvyšším efektem.

V průběhu cvičení byla v útoku prováděna zteč nepřátelské obrany v těsné součinnosti tankových a motostřeleckých jednotek **v jednotné obrněné bojové sestavě** (bez sesednutí motostřeleckých jednotek) i **v kombinované bojové sestavě** (se sesednutími motostřeleckými jednotkami).

Při zteči v jednotné obrněné bojové sestavě vojska dodržovala zásadu předcházejícího spolehlivého zničení nepřátelské obrany, zejména protitankových prostředků. Tím jednotky a útvary dosáhly vysokého tempa a rozhodnosti zteče nepřátelské obrany a v podstatě zabránily nepříteli včas aktivovat palbu nebo obsazovat další obranné čáry v hloubce.

Jsou-li v bojové sestavě začleněny rozdílné typy techniky (T-72, T-55, BVP, OT), vznikají při uplatňování tohoto způsobu zteče některé problémy. Je logické, že v boji se bude každý velitel snažit využít úseku, kde je nepřítel zničen a umlčen, bude a musí usilovat o to, aby splnil úkol a zničil protistojícího nepřítele a v nejkratším čase, s minimálními vlastními ztrátami. Zejména v členitém a těžko průchodném terénu stoupají nároky na dobrou vycvičenost osádek a velení vojskům k udržování vysokého tempa zteče i stanovených vzdáleností (100–200 m) mezi tanky a BVP (OT).

Cvičení potvrdilo stoupající **význam cílevědomého a efektivního palebného ničení** nepřítele, které podmiňují úspěšné plnění bojových úkolů motostřeleckými a tankovými útvary i jednotkami.

V jedné z bojových situací na cvičení Štít-84 byla např. uskutečněna dělostřelecká podpora zteče v úseku průlomu metodou pohyblivého palebného pásma na pěti čarách. Vzhledem k charakteru nepřátelské obrany a zejména počtu i rozmístění protitankových prostředků velitel určil vzdálenost jednotlivých čar 200 m. Stupeň zničení a umlčení nepřátelských palebných prostředků zabezpečoval rychlou a rozhodnou zteč motostřeleckých a tankových jednotek s nejmenšími ztrátami.

Po celou dobu cvičení, ve všech obdobích bojové činnosti velitelé a štáby věnovali zvýšenou pozornost ničení nepřátelských protitankových prostředků. Centralizovaným řízením palby tanků, BVP, PTRS, dělostřelectva pro přímou střelbu a bojových vrtulníků se podstatně zvýšila jejich účinnost. Vysokého efektu bylo dosaženo zejména při hromadném použití bojových vrtulníků.

Přínosem pro podporu boje útočících jednotek jsou baterie SHH 122 mm, které svým postupem bezprostředně za bojovými sestavami jednotek prvního sledu a schopností okamžitého zahájení palby mohou přímou střelbou ničit neumlčené nebo oživlé cíle v nepřátelských ohniscích odporu.

Při plánování útoku divize mimo směr hlavního úderu, a organizujeme-li palebné ničení nepřítele samostatně, je potřebné podrobněji rozpracovat otázky požadovaného stupně palebného zničení nepřítele, vymezit pojem „hlavních objektů“, metodiku práce a další otázky.

Bojový řád pozemního vojska ČSLA v části 1, čl. 127 uvádí, že: „Základem rozhodnutí velitele divize k organizaci palebného ničení je **stanovení požadovaného (nutného) stupně palebného zničení nepřítele**, který se určuje poměrem počtu nepřátelských objektů spolehlivě ničených všemi palebnými prostředky k celkovému počtu těchto objektů. Za střední operačně taktickou jednotku stupně palebného zničení nepřítele se **považuje** zničení 60 % a současné umlčení 20 % jeho hlavních objektů“.

Z přípravy těchto propočtů nemají velitelé a štáby svazků dostatečné zkušenosti, chybí vhodné pomůcky a oproti operačnímu stupni, kde jsme v těchto

otázkách dále, vznikají na taktických štábech při samostatném plánování palebného ničení značné rozdíly v chápání a přístupu.

Při přípravě obrany byly prověřovány **normy ženijního budování** okopů, zákopů hlavních i záložních postavení druhých sledů, záloh, palebných čar a řady dalších ochranných staveb.

V některých případech velitelé ne vždy předvídali, z hlediska rozmístění ochranných staveb, vytváření podmínek pro předpokládaný manévř vlastníků jednotek, záloh i pro zabezpečení průchodů jednotkám, které procházejí jejich sestavou k vedení protiúderu. Tato otázka platí i při zřizování výbušných i nevýbušných zátarasů před sestavou jednotek v obraně.

Větší pozornost je nutné věnovat procvičování otázek připojení bránících se vojsk v dotyku s nepřítelem k jednotkám, které vedou protiúder nebo přecházejí do útoku. Při této činnosti velitelé nepochopili vždy obsah a hloubku úkolu, otázky velení i součinnosti.

Při použití **protitankové zálohy**, složené z palebných prostředků s rozdílným maximálním dostřelem, musíme zvážit, je-li nejvhodnějším řešením zaujímat palebnou čáru všemi prostředky (celou sestavou současně) protože některé z nich (s menším dostřelem) jsou pak poměrně dlouhou dobu nečinně vystavené prozrazení a možnosti nepřátelského úderu. Tento problém se pochopitelně netýká pouze protitankové zálohy, ale v určitých obdobích boje všech jednotek, v jejichž sestavě jsou různé druhy zbraní a bojové techniky. Je zřejmé, že i tady bude mít značný význam přesná součinnost a její operativní řešení podle vývoje konkrétní situace.

V průběhu boje byl uskutečněn rovněž **násilný přechod vodní překážky**. Vzhledem k tomu, že v zájmovém směru vojska překonávala několik středních (úzkých) vodních překážek denně, bylo cílem překonávat je z chodu, ve vysokém tempu a v takové sestavě, v jaké vojska útočila. To vyžadovalo včas organizovat průzkum této překážky i nepřítele na přístupech k ní a na protilehlém břehu (příčemž průzkumný odřad překonával řeku v sestavě předsunutého odřadu vzhledem k souvislé obraně nepřítele na protilehlém břehu), včasné přijetí rozhodnutí a vydání úkolů vojskům ještě před příchodem k ní, zplánování palebného ničení nepřítele, vytvoření spolehlivé protivzdušné obrany a další úkoly.

K zabezpečení vysokého tempa útoku byl do úseku násilného přechodu vodní překážky vysazen taktický vzdušný výsadek a vyslán silný předsunutý odřad, který obsadil brody, přepraviště a vhodné úseky na řece, včas ovládl protilehlý břeh a zmocnil se předmostí. To umožnilo uskutečnit násilný přechod hlavními silami ve stanovené době. Zteč na protilehlém břehu prováděly hlavní síly nepřítele v kombinované a v dalším v jednotné obrněné bojové sestavě.

Při násilném přechodu vodní překážky je nutné se zaměřit na časově reálné zplánování přepravy, důslednou součinnost, zdolávání řeky při vyšší rychlosti proudu a zvýšené úrovni hladiny a při zhoršených podmínkách výjezdu na břeh.

Ze cvičení vyplývá, že je zapotřebí v přípravě velitelů, štábů a vojsk věnovat zvláštní pozornost vedení boje **v horách**. Jde zejména o zdokonalování znalostí a návyků velitelů ve velení vojskům, v organizaci součinnosti, řízení palby dělostřelectva, navádění letounů a bojových vrtulníků na nepřátelské cíle, zřizování výbušných i nevýbušných zátarasů, organizaci a vedení průzkumu, zneškodňování a překonávání nepřátelských zátarasů (překážek) atd. Vojáky učit účinnému vedení palby z ručních zbraní na malé cíle, řízení bojové techniky

v nejsložitějších horských podmínkách, dovednému používání trhavin a zamínování terénu, jakož i vyhledávání a ničení nepřátelských min.

Cvičení Štít-84 se zúčastnila vojska s nejmodernějšími zbraněmi a bojovou technikou. K jejich efektivnímu využívání je nutné vedle mistrovského ovládání hledat a ověřovat nové a zdokonalovat vžitě způsoby vedení boje. Při přípravě, organizaci a vedení boje uplatňovat v plném rozsahu zásady vševojskového boje stanovené Bojovým řádem pozemního vojska ČSLA, avšak mít na paměti, že v řádu uvedená ustanovení je zapotřebí využívat tvořivě a v souladu s konkrétní situací.

Získané poznatky a zkušenosti ze spojeneckého cvičení Štít-84 musíme prosazovat v polní přípravě velitelů, štábů a vojsk k dalšímu zvyšování bojové pohotovosti ČSLA.